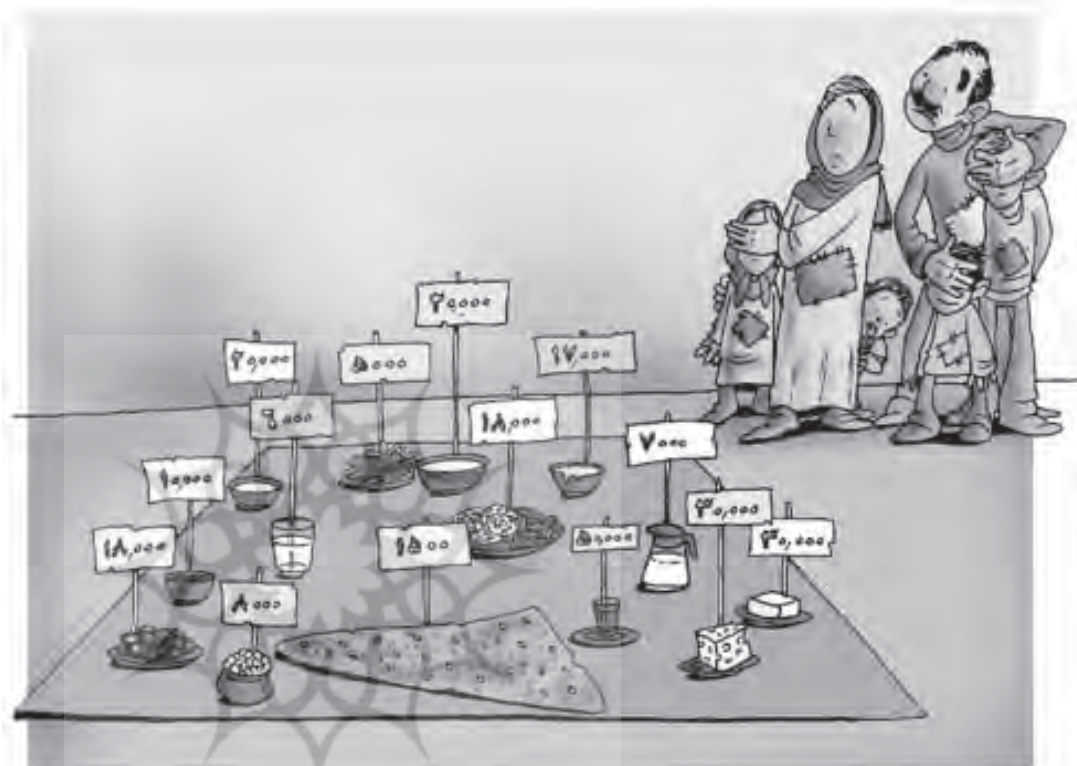

ایران؛ دو سال پس از احمدی نژاد

شهراد افشاری
نویسنده و روزنامه نگار

موفق به تحقق آن شد، هر چند هنوز شماری از منتقدان از این سفرها به عنوان یک حربه تبلیغاتی و سرگرم کردن عامه مردم به پیامدهای آن یاد می کنند. با این حال هنوز آمار درستی از هزینه واقعی این سفرها که دور اول آن به پایان رسیده، منتشر نشده و به این پرسش پاسخ مناسبی داده نشده که با رشد فزاینده و روزافزون تقاضاها و مطالبات مردم چگونه می توان برخورد کرد؟

پشت پرده واقعیات

احمدی نژاد که مانند سایر روسای جمهوری برنامه ها، اهداف و سیاست های خاصی را برای پیشبرد امور مدنظر داشت، با مرور زمان و به دلیل روبه رو شدن با برخی از واقعیات که در تضاد با شعار و احساس گرایی قرار داشت، دریافت که اجرایی شدن تمامی شعارهای مطرح شده قدری مشکل که شاید

دولت را به شعارهای مطرح شده مورد سنجش قرار دهیم.

احمدی نژاد که بر خلاف دولتمردان گذشته، فعالیت های خود را با انتقادهای شدید از عملکرد دولت های پیشین آغاز کرد، با طرح یکسری شعار از جمله آوردن نفت بر سر سفره های مردم، مبارزه با مافیای نفتی، برقراری عدالت و مبارزه با تبعیض و فساد و بخصوص این که عمده ای از دلایل نارسایی و مشکلات کشور را به گردن گذشتگان انداخت و کوشید با ارایه شعارهایی و پیوند زدن آن با امنیت، حلقه های دولتی را پایه گذاری و تقویت کند که حالا پس از گذشت دو سال به یکی از جنجال برانگیزترین دولت های نظام تبدیل شده است. بردن هیات دولت به شهرستان ها و نهادینه کردن سفرهای استانی بی شک یکی از وعده ها و شعارهای اصلی احمدی نژاد محسوب می شود که البته تا حد زیادی

برای بیان عملکرد و رفتار دولت ها نیاز به گذشت زمان داریم و هر چقدر که از عمر این دولت ها بیشتر بگذرد، قضاوت درباره کارنامه عملکردها راحت تر صورت می گیرد. دولت نهم بی شک یکی از جنجال برانگیزترین و در عین حال خوش شانس ترین دولت های پس از انقلاب است که با دستی پر و خزانه ای پر بار کار خود را آغاز کرد.

اگر چه درباره نحوه قدرت گرفتن احمدی نژاد در طول دو سال گذشته حرف ها و حدیث های فراوانی رد و بدل شده، اما به دلیل نوع گفتمان و صراحت لهجه وی، دولت نهم به دلایلی در صدر توجه محافل سیاسی و مطبوعاتی قرار داشته و دارد. اینک که با گذشت سوم تیر، دومین سال عمر دولت اصول گرای احمدی نژاد به پایان رسیده و وارد نیمه دوم عمر خود می شود، بد نیست با نگاهی گذرا به برخی سیاست ها و برنامه های او، میزان محبوبیت و پایبندی وی و

دست نیافتنی باشد، به همین دلیل در واکنش به آنها ترجیح داد سکوت کند یا در کل اصل مساله را مورد تکذیب قرار دهد. رییس جمهوری در پاسخ به پرسش های مکرر مطبوعات درباره آوردن پول نفت بر سر سفره های مردم، ضمن رد این شعار گفت که من چنین شعاری را مطرح نکردم، بلکه برخی روزنامه ها به آن دامن زدند، اما بنده موضوع را تکذیب نکردم. به تدریج و به مرور زمان پشت پرده واقعیت ها نهان شد و رییس دولت نیز متوجه شد که عالم شعار با دنیای واقعیت تفاوت بسیار دارد، اما به دلیل سماجت و کنار نیامدن با این مساله به طور رسمی مطالبی منتشر یا بیان نشد تا همچنان پاسخ منتقدان دولت با مخالف و مافیا خواندن آنها ادامه یابد.

گذشت دو سال از عمر دولت حداقل برای بیان گوشه ای از عملکرد آن مناسب است. دولت نهم در امور سیاسی برخلاف دولت های پیشین میانه خوبی با احزاب و مقوله حزب ندارد و آن را پدیده ای صرفا غربی و وارداتی قلمداد می کند، در حالی که امروز، حزب یکی از اصلی ترین و موثرترین ابزارهای دیپلماسی و قدرت محسوب می شود و در صورت استفاده درست از آن می توان به ارتقای سیستم حکومت و حکومت داری کمک فراوانی کرد.

برخورد با رسانه ها

رییس جمهوری که رسانه های گروهی را عامل برخی از گرانی ها و مشکلات می دانست، آنها را به سیاه نمایی متهم کرد و کوشید در سال دوم فعالیت خود گرانی را به رسانه ها مرتبط کند. در امور اقتصادی و اجتماعی نیز در این دو سال اتفاقات فراوانی رخ داده است که نیاز به تامل و دقت دارند. قطعا تاکنون هیچ دولتی تا این اندازه مورد تایید بزرگان نظام و قوا قرار نگرفته است، با این وجود تصمیمات گرفته شده و برنامه های اجرایی دولت نتوانسته رضایت کامل مردم را به دست آورد و در بسیاری از زمینه ها آنقدر باعث آشفتگی و به هم ریختگی بازار شد که حاصل آن جز افزایش تورم و گرانی ها نبوده است. این در حالی است که رسانه ها در مدت یاد شده به سیاه نمایی متهم می شدند. این اتهام در حالی متوجه رسانه ها می شود که آمارها حقایق دیگری را بیان می کنند. قطعا دولت تاکنون آنچه در توان داشته انجام داده، اما به نظر می رسد آنچه رییس جمهوری بیان می کند، با واقعیت های

قطعا دولت تاکنون آنچه در توان داشته انجام داده، اما به نظر می رسد آنچه رییس جمهوری بیان می کند، با واقعیت های موجود تفاوت بسیاری دارد

صنعت ایران در سال اخیر با توجه به این آمار به ۴/۸ درصد رسید و پیش بینی شده است در سال ۲۰۰۸ به ۴/۶ درصد و در سال ۲۰۰۹ نیز به ۴/۶ درصد خواهد رسید. نرخ بیکاری همچنان بالاست و وام های اشتغال زایی نیز دردی از بیکاران دوا نکرده که هیچ نیروی تولید را نیز به سمت دلالی سوق داده است. افزایش سرسام آور قیمت مسکن، تورم و سایر کالاها مردم را با مشکلات خاص اقتصادی مواجه کرده به گونه ای که هم اکنون خانه دار شدن شهروندان تهرانی فقط یک رویا محسوب می شود. این قیمت ها از روی کار آمدن دولت احمدی نژاد به گونه ای قابل ملاحظه ای بالا رفته است. طبق نظر سنجی صورت گرفته توسط ایسنا که مدتی قبل منتشر شد، از صد درصد مردم پاسخگو به سوالی که آیا دولت در مبارزه با گرانی موفق بوده، ۷۷ درصد عملکرد دولت را در مبارزه با گرانی ناموفق و کاملا ناموفق ارزیابی کرده اند. ۱۷ درصد عملکرد دولت را متوسط و تنها ۶ درصد عملکرد دولت را موفق و کاملا موفق ارزیابی کرده اند.

بانک جهانی رتبه دولت ایران از نظر کیفیت اداره کشور را ۲۶ و در میان کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا دهم اعلام کرده است. رتبه ایران به لحاظ کیفیت اداره کشور در سال ۲۰۰۴ برابر با ۳۱ بوده که هر چقدر این مقدار نزدیک به ۱۰۰ باشد، نشان دهنده مدیریت کلان برتر است. به گفته صاحب نظران، زبان برنامه های اورژانسی دولت رقم قابل ملاحظه ای را شامل می شود، به گونه ای که برخی از اقتصاددانان، زبان تغییر نکردن ساعت در شش ماه اول سال را حدود سه میلیارد دلار تخمین می زنند. تبعات جبران ناپذیر تصمیمات اقتصادی دولت آنقدر ادامه یافت تا بار دیگر ۵۶ تن از اقتصاددانان کشور در نامه ای انتقادی به احمدی نژاد نسبت به عواقب روند جاری هشدار دادند، اما این بار نیز، منتقدان به سیاسی کاری متهم شدند.

چالش های اقتصادی

در حال حاضر صاحب نظران اقتصادی همچنان معتقدند که مساعی و تلاش های دولت منجر به تحقق خواسته های مردم و اهداف مسوولان نشده، زیرا بخش زیادی از این برنامه ها و اقدامات مغایر معیارهای علمی سیاست گذاری اقتصادی و اصول شناخته شده مدیریت بخش عمومی است. به همین

موجود تفاوت بسیاری دارد. شاید اگر در معرفی وزیران، مشاوران و سایر مسوولان دقت نظر بیشتری می شد و با نخبگان مشورت انجام می گرفت، وضعیت امروز بهتر از آنچه که هست، می شد.

معیارهای دولت موفق

دولت احمدی نژاد در حالی خود را موفق ترین دولت پس از انقلاب می داند، که نهادهای جهانی و داخلی اخبار دیگری را منتشر می کنند. واحد اطلاعات اقتصادی اکونومیست، رشد بخش صنعت ایران در سال ۲۰۰۶ را ۵ درصد اعلام کرد در حالی که در سال های قبل این رقم بیشتر بود. رشد بخش

دلیل این سیاست‌ها حتی از سوی نمایندگان مجلس و حتی بدنه دولت مورد انتقاد قرار گرفته است، اما به جای توجه دولت به این هشدارها، عملاً شاهد بی‌اعتنایی به نظرات علمی استادان و کارشناسان اقتصادی هستیم. در طول دو سال عمر دولت احمدی‌نژاد به رغم الزام‌های قانونی هنوز گزارش جامعی از عملکرد یک ساله برنامه منتشر نشده و مسوولان قوه مجریه نیز با تکیه بر آمار پراکنده و غیر رسمی می‌کوشند عملکرد دولت را درخشان نشان دهند.

فاصله نگران‌کننده رشد اقتصاد کشور با برنامه چهارم به رغم افزایش درآمدهای نفتی، سیاست انبساطی و افزایش بی‌رویه بودجه دولت، مغایرت سیاست‌های پولی و بانکی دولت با برنامه چهارم، ادامه رکود در بازار سهام، سیاست‌های تجاری در جهت اتکای بیشتر به درآمدهای نفتی و رکود تولید، کاهش حجم سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، کم‌توجهی به خصوصی‌سازی و اجرای سیاست‌های اصل ۴۴ قانون اساسی و نابرابری، نامساعد شدن فضای کسب و کار، کاهش سرمایه‌های اجتماعی، تضعیف نهادهای برنامه‌ریزی در استان‌ها و نداشتن تعامل مناسب با جهان، همگی از مهمترین چالش‌ها و معضلات اقتصادی است که دولت با فاصله گرفتن از معیارهای کارشناسی باعث بروز آنها شده است. افزایش حجم نقدینگی، نبود زیرساخت‌های اقتصادی، اعطای وام‌های بی‌رویه به مردم و سیاست‌های مداخله‌گرانه دولت در اقتصاد همگی باعث بروز تورم قابل پیش‌بینی شده که قطعاً بر کاهش محبوبیت احمدی‌نژاد تأثیرگذار خواهد بود. امروز دیگر همه می‌دانند که حتی همفکران و دوستان احمدی‌نژاد در جناح اصول‌گرا با مرام و خط‌مشی سیاسی و اقتصادی وی موافق نیستند. پیروزی این طیف در مقابل شکست طرفداران رییس دولت در انتخابات اخیر، منتقدان دولت را مصمم کرده تا به فکر جایگزین مناسبی برای وی در انتخابات آینده ریاست جمهوری باشند.

وعده‌های احمدی‌نژاد خصوصاً در سفرهای استانی اگر بر زندگی مردم اثر نگذارد، باعث ناامیدی مردم از او خواهد شد که این می‌تواند با چاشنی تخریب‌های مخالفان وی اثر زیادی بر کاهش محبوبیت او به جای گذارد. واقعیت این است که اکثر شعارهای وی قابل تحقق نیستند و این آفت بزرگی بر سر راه اوست. با این همه احمدی‌نژاد را می‌توان خوش‌شانس‌ترین رییس جمهوری دوران انقلاب

به حساب آورده این را می‌توان با نگاهی به وضعیت دولت‌های قبل دریافت. کافی است دولت هاشمی را در روزهای بعد از جنگ تحمیلی به یاد آورید، تا به آسانی و خوش‌شانسی وی پی ببرید.

اکنون برخی از محافظه‌کاران مجلس در رسانه‌ها سیاست‌های دولت را موجب وخامت شرایط اقتصادی و قرار گرفتن کشور در خط‌آتش آمریکا می‌دانند. رییس جمهوری که در سفر به استان‌های مختلف مبالغی از صندوق دولت را برای حمایت از برنامه‌های محلی اختصاص می‌دهد، به گفته اقتصاددانان افزایش نرخ تورم را با این کار به مردم هدیه می‌کند، به گونه‌ای که تعدادی از نمایندگان مجلس نگرانند که در انتخابات بعدی مسوول اوضاع نابسامان اقتصادی شناخته شوند.

در طول دو سال عمر دولت احمدی‌نژاد به رغم الزام‌های قانونی هنوز گزارش جامعی از عملکرد یک ساله برنامه منتشر نشده است

با این همه رییس جمهوری بدون توجه به نصایح صاحب‌نظران و اقتصاددانان راه خود را می‌رود. در این راستا دولت می‌کوشد با ایجاد انسجام و وفاق در طیف‌های همسو با دولت مانند رایحه خوش خدمت و جمعیت اینارگران آنها را برای حرکت‌های بعدی آماده کند. طرفداران دولت همچنین می‌کوشند ضمن تنظیم امور مالی مربوط به ستادهای انتخاباتی و نظارت بر نحوه فعالیت کاندیداها، نمایشی از وحدت و همگرایی را اجرا کنند.

اکنون صادق محصلی وظیفه دارد در کنار سایر طیف‌های اصول‌گرای نزدیک به دولت رایزنی‌های خود را آغاز کند تا به ائتلاف یکپارچه دست یابد. با این وجود در جناح اصول‌گرا به دلیل تفاوت‌های رفتاری و سلیقه‌ای بعید به نظر می‌رسد طیف‌های سنتی و تندرو بتوانند با یکدیگر کنار بیایند، بنابراین تلاش‌های مرد انتخاباتی دولت نهم معلوم نیست به چه فرجامی تبدیل شود؟

با توجه به نکات ذکر شده و مروری کوتاه بر عملکرد دولت در مدت یاد شده، می‌توان ادعان کرد اصلاح ساختار اقتصاد ایران در کوتاه‌مدت با یک برنامه توسعه امکان‌پذیر نیست. متأسفانه در دولت نهم اصول علمی اقتصادی جایی ندارد و سیاست‌ها سلیقه‌ای تدوین می‌شود که هزینه‌ی این تصمیمات، سنگین و غیر قابل بازگشت است و در نهایت مردم مجبورند تبعات آن را تحمل کنند، لذا انتظار می‌رود در سومین سال فعالیت دولت مبنای نظری علم اقتصاد و تجربه دولت‌های قبل در زمینه‌های اقتصادی، سیاسی و اجتماعی مدنظر قرار گیرد تا طبق شعارهای دولت همه‌ی مردم به سطح قابل قبولی از عدالت اجتماعی نایل شوند.

